

**Hallituksen esitys Eduskunnalle Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän taloudellisesti tuettua opintovapaata koskevan yleissopimuksen nro 140 hyväksymisestä**

**ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esitys sisältää ehdotuksen Kansainvälisen työjärjestön (ILO) yleiskokouksessa, Kansainvälisessä työkonferenssissa hyväksytyn yleissopimuksen nro 140 hyväksymisestä.

Yleissopimus nro 140 vuodelta 1974 koskee taloudellisesti tuettua opintovapaata. Yleissopimuksen mukaan taloudellisesti tuetulla opintovapaalla tarkoitetaan työntekijälle opintotarkoituksiin määrätyn pituiseksi ajaksi työaikana myönnettyä vapaata, jonka aikana työntekijällä on oikeus saada riittävää taloudellista tukea.

Sopimuksessa tarkoitettua vapaata tulisi voida käyttää kaikentasoista koulutusta varten kuten esimerkiksi ammatillisiin jatko- tai täydennysopintoihin, yleissivistävään opiskeluun ja ammattiyhdistyskoulutukseen. Sopimus jättää jäsenvaltioiden ratkaistavaksi sen, miten opintovapaajärjestelmä rahoitetaan.

Suomen lainsäädäntö vastaa sopimuksen määräyksiä, eikä lainsäädännöllisiä esteitä sopimuksen hyväksymiseen enää ole.

**YLEISPERUSTELUT**

**1. Asian valmistelu**

Eduskunta on aikaisemmin käsitellyt sopimuksen nro 140 vuonna 1975 Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n perussäännön 19 artiklan edellyttämällä tavalla ja todennut, ettei lainsäädäntö ja kansallinen käytäntö tuolloin vastannut sopimuksen määräyksiä siinä määrin, että se olisi voitu ratifioida. Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 144 ja Suomen ILO-neuvottelukunnasta annetun asetuksen (851/77) mukaisesti neuvottelukunta on ottanut uudelleen tarkasteltavaksi mahdollisuudet ratifioida tämän Kansainvälisessä työkonferenssissa aikaisemmin hyväksytyn sopimuksen.

Suomen ILO-neuvottelukunta on käsitellyt asian ja puoltaa sopimuksen ratifioimista.

**2. Nykytilanne ja sopimuksen merkitys**

Sopimus on hyväksytty Kansainvälisessä

työkonferenssissa vuonna 1974. Se on tullut kansainvälisesti voimaan 23.9.1976. Sopimuksen on ratifioinut 21 valtiota. Länsi-Euroopan maista sopimuksen ovat ratifioineet Ranska, Saksa, Espanja, Yhdistynyt Kuningaskunta, Alankomaat sekä Pohjoismaista Ruotsi vuonna 1975.

Hallitus on vuonna 1975 Kansainvälisen työjärjestön perussäännön 19 artiklan edellyttämien tavoin saattanut sopimuksen eduskunnalle tiedoksi (HE 169/1975 vp). Hallituksen esityksessä todettiin, ettei lainsäädäntö sisältänyt sopimuksen edellyttämiä opintovapaata takaavia määräyksiä. Eräitä yleissopimuksen periaatteita oli omaksuttu työmarkkinaosapuolten välillä solmituissa koulutussopimuksissa. Hallitus katsoi kuitenkin, että näiden sopimusten sovellutusala oli ILO:n yleissopimuksen edellyttämää suppeampi ja että yleissopimus asettaa monissa kohdin velvoitteita, joita ei voida täyttää tarkoituksenmukaisesti yksin-

omaan työehto- ja virkaehtosopimuksin. Hallituksen tavoitteena todettiin kuitenkin olevan sopimuksen ratifiointiasteiden poistaminen.

Eduskunnan vastauksen pohjana olleessa sosiaalivaliokunnan lausunnossa todettiin, että yleissopimuksen edellyttämän opintovapaajärjestelmän kehittäminen tulisi myös Suomessa viipymättä saattaa lakisääteisellet pohjalle.

Valtioneuvosto asetti 30.10.1975 komitean, jonka tehtäväksi annettiin valmistella hallituksen esitys opintovapaajärjestelmäksi. Opintovapaakomitean ehdotuksiin perustuen hallitus antoi asiasta esityksen 298/1978 vp. Opintovapaalaki (273/79) tuli voimaan 1.1.1980. Opintotukilakiin (28/72) on lain muutoksella (95/87) vuonna 1987 sisällytetty väliaikaisesti säännös

myös aikuisopintorahasta. Aikuisopintoraha on vakinaistettu 1.1.1991 lukien (684/90).

Sopimuksen ratifioiminen on katsottava tärkeäksi, koska sopimuksen tavoitteilla on jatkuvasti kasvava merkitys. Yhteiskuntamme koulutuksellisia tarpeita ei enää riitä tyydyttämään lapsuus- ja nuorisostaan koulutus. Koulutusjärjestelmässämme ollaankin asteittain siirtymässä jatkuvaan, koko aktiivisen iän käsittävään koulutukseen. Taloudellisten ja yhteiskunnallisten olojen, erityisesti elinkeino- ja ammattirakenteen muuttuminen, kansainvälistyminen, työllisyyden ylläpitäminen sekä tieteen ja tekniikan jatkuva kehitys edellyttävät myös jatkuvaa aikuiskoulutus- ja opintotoimintaa.

## YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

### 1. Sopimuksen sisältö

Yleissopimuksen mukaan taloudellisesti tuetulla opintovapaalla tarkoitetaan työntekijälle opintotarkoituksiin määrätyn pituiseksi ajaksi työaikana myönnettyä vapaata, jonka aikana työntekijällä on oikeus saada riittävää taloudellista tukea. Sopimuksessa tarkoitettua vapaata tulisi voida käyttää kaiken tasoista koulutusta varten kuten esimerkiksi ammatillisiin jatko- tai täydennysopintoihin, yleissivistävään opiskeluun ja ammattiyhdistyskoulutukseen. Jäsenvaltion tulisi suunnitella ja harjoittaa sellaista politiikkaa, jonka tarkoituksena on edistää opintovapaan myöntämistä. Toimenpiteitä suunnattaessa ja mitoitettaessa on otettava huomioon eri toimialojen kehitysaste ja erityistarpeet maassa. Samalla ne on yhteensovitettava yleiseen työllisyys-, opetus- ja koulutus- sekä työaikapoliittikkaan. Taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntäminen voidaan toteuttaa kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomiolla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella tavalla. Julkisten viranomaisten, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä opetusta ja koulutusta antavien laitosten tulee osallistua opintovapaajärjestelmän suunnitteluun ja toteuttamiseen. Sopimus jättää jäsenvaltioiden ratkaistavaksi sen, kuka tai ketkä viime kädessä rahoittavat opintovapaan.

Opintovapaan myöntämisehdot voivat vaihdella opintojen laadusta riippuen.

Eräiden sellaisten työntekijäryhmien, joiden arvioidaan olevan tavanomaisten järjestelmien tavoittamattomissa, kuten pienyritysten työntekijöiden, vuorotyöntekijöiden, työntekijöiden, joilla on perhe huollettavana ja maataloustyöntekijöiden osalta edellytetään erityistoimenpiteitä, jotta myös heille turvattaisiin sopimuksessa tarkoitettuja etuisuuksia. Järjestelyillä tulee myös toisaalta taata se, että opintovapa-aika rinnastetaan työaikaan määrättäessä niitä etuisuuksia, jotka työntekijälle työsuhteen perusteella kuuluvat. Sopimuksen mukaan ei työntekijän oikeutta opintovapaaseen saa rajoittaa rodun, ihonvärin, sukupuolen tai muulla sellaisella perusteella.

### 2. Sopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön ja käytäntöön

Opintovapaalaki (273/79) ja -asetus (864/79), opintotukilaki (28/72) ja -asetus (287/72) sekä valtion virkamieslaki (755/86) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen sisältävät säännökset taloudellisesti tuetusta opintovapaasta. Opintovapaalain tarkoituksena on opintovapaajärjestelyin antaa työssäkäyville mahdollisuus koulutukseen ja opiskeluun. Soveltuvien osin laki koskee myös maatalousyrittäjiä ja

muita omaa työtään tekeviä aikuisopiskelijoita. Lain mukaan jokainen työntekijä, toimihenkilö tai virkamies on oikeutettu opintovapaaseen päätoimisen palvelussuhteen samaan työnantajaan kestettyä vähintään vuoden. Maatalousyrittäjä ja muu omaa työtään tekevä on oikeutettu saamaan opintovapaaetuksiin verrattavat vuosilomaetudet sellaiselta opiskeluajalta, jota varten palkansaajille voitaisiin myöntää opintovapaata.

Opintovapaata voi saada enintään kaksi vuotta viiden vuoden aikana ja sen voi käyttää joko yhdessä tai useammassa opintovapaajakossossa. Opintovapaa voidaan myöntää kaikkeen opiskeluun julkisen valvonnan alaisessa koulutuksessa. Opintovapaata voidaan myöntää myös ammattiyhdistyskoulutusta varten siten, kuin sovitaan erikseen valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen välisessä työehto-, toimiehto- tai virkaehtosopimuksessa. Maatalousyrittäjien koulutus voi olla opintovapaan myöntämisperusteena, jos koulutus liittyy maatalousyrittäjien yhteiskunnalliseen edunvalvontaan.

Opintovapaan käyttömahdollisuuksia on lain voimaantulon jälkeen laajennettu. Vuonna 1986 tehdyn muutoksen (663/86) jälkeen myös ulkomailla tapahtuva opiskelu tuli opintovapaan piiriin. Opintovapaalain muutoksen (42/91) jälkeen ulkomailla tapahtuva opiskelu ei enää edellytä erikseen sopimista työnantajan kanssa vaan työntekijällä on oikeus siihen vastaavalla tavalla kuin kotimaisia opintoja varten. Opintovapaa-asetusta on muutettu (478/91) siten, että päätoiminen, ohjattu itseopiskelu sisältyy opintovapaaseen oikeuttaviin opiskelumuotoihin. Edellä mainitun asetuksen muutoksen jälkeen opintovapaaseen oikeuttavaa koulutusta on opetusministeriön erikseen hyväksymä koulutus. Opetusministeriön valvontaa ei enää edellytetä. Asetuksen muutokset laajentavat siten edelleen opintovapaan käyttömahdollisuuksia. Muutokset tulivat voimaan 15.3.1991. Mainitut opiskelumuotojen laajentamiset koskevat myös ulkomailla tapahtuvia opintoja.

Opintovapaalain noudattamista valvovat työsuojeluviranomaiset. Opetusviranomaiset valvovat kuitenkin opetuksen ja koulutuksen järjestäjien osalta lain noudattamista. Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt voivat osallistua lain kehittämistarpeiden seurantaan muun muassa työsuojeluneuvottelukunnan kautta.

Opintovapaalain tarkoittama opintovapaa on palkatonta. Työnantaja ei ole velvollinen

maksamaan palkkaa tai muita korvauksia opintovapaan aikana, ellei siitä ole sovittu työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimuksessa.

Keskusjärjestöjen välisten koulutussopimusten mukaan työnantaja korvaa työntekijälle sekä työnantajan määräyksestä tapahtuvan ammatillisen jatko-, täydennys- ja uudelleen- koulutuksen että työmarkkinaosapuolten järjestämän sopimusten mukaisen, yhteisen koulutuksen kustannukset ja työntekijän ansionmenetykset. Työnantaja korvaa työehto-, toimiehto- tai virkaehtosopimuksen määrittelemissä rajoissa myös ammattiyhdistyskoulutuksesta aiheutuvat työntekijöiden ansionmenetykset. Koulutussopimukset sisältävät myös määräyksiä oikeudesta muun muassa ammattiyhdistys- ja työsuojelukoulutukseen työajalla.

Samoin valtion virkaehtosopimus ja kunnan virka- ja työehtosopimus työmarkkinakoulutuksesta ja sen soveltamisohjeet sisältävät määräyksiä oikeudesta saada taloudellisesti tuettua virkavapaata ammattiyhdistys- ja työsuojelukoulutusta varten.

Valtion viran- tai toimenhaltijain palkkauksesta annetun lain mukaan palkkaus voidaan suorittaa eräin edellytyksin joko osaksi tai kokonaan sellaisista opinnoista, jotka ovat omiaan edistämään viraston tai laitoksen tehtävien suorittamista. Valtiovarainministeriö on 11.10.1989 antanut palkkausta koskevan määräyksen (P 12/89).

Eräät opiskelumuodot ovat erityistuen piirissä. Esimerkiksi työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen hyväksytty henkilö saa valtiolta koulutustukea, joka vastaa työttömyyspäivärahaa. Koulutukseen haetaan työvoimaviranomaisten kautta. Tukea myönnetään pääsääntöisesti ammatilliseen koulutukseen ja sen on parannettava henkilön työllistymistä tai työssä olevilla työsuhteen pysyvyyttä tai urakehitystä.

Erorahan aikuiskoulutuslisää maksetaan työvoimakoulutuksen tukien lisäksi niiden henkilöiden opiskelun tukemiseksi, jotka on irtisannottu työpaikastaan siksi, että työnantaja on joutunut taloudellisista tai tuotannollisista syistä vähentämään työntekijöiden määrää tai lopettamaan toimintansa. Aikuiskoulutuslisää voivat saada 30—64 vuotiaat henkilöt. Vuonna 1991 aikuiskoulutuslisä on 1 300 markkaa kuukaudessa ja se on verotonta tuloa. Työsopimussuhteiset ja kuntien sekä kirkon palveluksessa olevat henkilöt voivat hakea aikuiskoulutusli-

sää koulutus- ja erorahastosta. Valtion viranhaltijat voivat hakea aikuiskoulutuslisää valtiokonttorista.

Työmarkkinaosapuolten 15.1.1990 hyväksymässä tulopoliittisessa kokonaisratkaisussa sovittiin erorahaston muuttamisesta koulutus- ja erorahastoksi. Laki koulutus- ja eroraharahastosta (537/90) on tullut voimaan 1.8.1990 ja lakiin sisältyvä ammattikoulutusrahajärjestelmä vuoden 1991 alusta. Ammattikoulutusrahajärjestelmä on kokeiluna voimassa 31.12.1993 saakka. Rahastosta maksettavan ammattikoulutusrahan kautta työnantaja osallistuu myös omaehtoisen opiskelun rahoitukseen.

Yleisenä edellytyksenä ammattikoulutusrahan myöntämiseen on se, että hakija on työ- tai virkasuhteessa. Työ- tai virkasuhteen tulee jatkua koulutuksen aikana. Ammattikoulutusrahaa voi saada 30 vuotta täyttänyt henkilö, joka siirtyy palkattomalle opintovapaalle päätoimisen ja kokoaikaisen opiskelun aloittamisen takia. Ammattikoulutusrahan suuruus on porrastettu hakijan iän mukaan. Vuonna 1991 tuki on 1 300 mk/kk 30—39 -vuotiaalle; 1 500 mk/kk 40—49 -vuotiaalle ja 1 700 mk/kk 50 vuotta täyttäneelle. Ammattikoulutusraha on veroton tuloa.

Vuonna 1987 opintotukilakiin lisättiin kokeiluluontoisesti väliaikaiset säännökset aikuisopintorahasta. Opintotukilain muutoksella (684/90) aikuisopintoraha on vakinaistettu vuoden 1991 alusta lukien. Aikuisopintotukijärjestelmä koostuu normaalista opintotuesta ja sen lisäksi myönnettävästä aikuisopintorahasta. Valtion varoista voidaan myöntää ansionmenetyksen korvauksena aikuisopintorahaa muun opintotuen lisäksi. Opintotukilaisissa on säännökset opintovapaan taloudellisesta tuesta. Opintotuella tarkoitetaan opintolainan valtion takausta, korkotukea, opintorahaa ja nyt siis myös aikuisopintorahaa.

Opintorahan piiriin kuuluvat vähintään kahdeksan viikon pituiset päätoimiset opinnot lukiossa, kansanopistossa, ammatillisessa oppilaitoksessa tai korkeakoulussa. Aikuisopinnot aloittavan on oltava 30 vuotta täyttänyt henkilö. Aikuisopintoraha on 25 prosenttia opintoja edeltäneestä vakiintuneesta ansiosta, vuonna 1991 vähintään 1 200 markkaa ja enintään 2 800 markkaa kuukaudessa. Raha on veronalaista tuloa.

Maatalousyrittäjät voivat saada normaalia opintotukea ja aikuisopintotukea, mikäli näiden tukien saamisen yleiset edellytykset täytty-

vät. Nämä tukimuodot ovat yleensä tarkoitettu pitkäkestoiseen koulutukseen. Valtioneuvoston päätöksen (48/91) perusteella maatalousyrittäjien lyhytkestoisen koulutuksen tukemiseksi kehitettiin vuonna 1991 maatalousyrittäjille tarkoitettua aikuisopintorahaa. Opintorahaa myönnetään julkisen valvonnan alaiseen ammatilliseen koulutukseen, johon hakija ei saa tukea muualta. Tuen myöntää maaseutupiiri. Opintorahaa voivat saada maatalousyrittäjät sekä tilalla työskentelevät perheenjäsenet. Opintorahan saaja voi olla 18—60 vuotias. Tukea myönnetään 5—39 päivää kestäviin opintoihin, jotka voivat koostua yhden tai useamman päivän jaksoista. Opintorahan määrä on 150 markkaa jokaiselta opiskelupäivältä.

Opintovapaan perusteella määräytyvistä vuosiloma- ja eläke-etuuksista on säädetty erikseen. Vuosilomalain mukaan enintään 30 päivää lomanmääräytymisvuodessa kestänyt opintovapaa ei vähennä vuosilomaetuksia. Vakuutuskäytännössä vallitsevan tulkinnan mukaan työntekijäin eläkelain mukaista eläkettä kertyy opintovapaan osalta enintään vuoden ajalta. Valtion palvelusuhteessa ei yli 30 päivää kestävä palkaton opintovapaa-aika oikeuta eläkkeeseen. Muut palvelussuhde-ehdot säilyvät, mikäli niistä on sovittu erikseen työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimuksissa.

Maatalousyrittäjän lomituspalvelusta annetun lain (2/85) nojalla maatalousyrittäjä voi saada aikuiskoulutukseen osallistumista varten lomituspalvelun 10 päivän ajaksi vuodessa. Palvelusta peritään normaali maksu.

Edellä olevan perusteella on sopimuksen ratifiointiedellytysten katsottava olevan olemassa.

### 3. Lausunnot

Työministeriö on keväällä 1990 pyytänyt sopimuksesta nro 140 lausunnot ILO:lle annettavaa ratifioimattomia sopimuksia koskevaa raporttia varten. Lausunnon antaneet järjestöt Suomen Työnantajain Keskusliitto STK, Liiketyönantajain Keskusliitto LTK, Suomen Ammatiliittojen Keskusjärjestö SAK, Toimihenkilö- ja Virkamiesjärjestöjen Keskusliitto TVK ja AKAVA totesivat Suomen lainsäädännön vastaavan yleissopimuksen nro 140 asettamia vaatimuksia.

#### 4. Yleissopimusten voimaantulo ja irtisanominen

Ehdotuksessa tarkoitettu yleissopimus tulee voimaan sen ratifioivan valtion osalta 12 kuukauden kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimuksen ratifiointi on rekisteröity Kansainvälisessä työtoimistossa.

Sopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi sanoa ratifiointin irti 10 vuoden kuluttua siitä päivästä, jolloin sopimus ensiksi on tullut voimaan. Tämän jälkeen sopimus on irtisanottavissa 10-vuotiskausittain.

#### 5. Yleissopimuksen eduskuntakäsittely

Yleissopimus nro 140 ei sisällä määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa voimassaolevan lainsäädännön kanssa tai jotka edellyttävät lainsäädäntötoimia.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti ehdotetaan

*että Eduskunta hyväksyisi Genevessä pidetyssä 59. Kansainvälisessä työkonferenssissa 24 päivänä kesäkuuta 1974 hyväksytyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen nro 140, joka koskee taloudellisesti tuettua opintovapaata.*

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 1991

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Ilkka Kanerva

**Taloudellisesti tuettua opintovapaata koskeva yleissopimus (n:o 140)**

Kansainvälisen työjärjestön yleinen konferenssi,

aloitettuaan Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston kokoonkutsutuna Genevessä 59. istuntokautensa 5 päivänä kesäkuuta 1974,

todeten, että yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen 26. artiklassa vahvistetaan, että jokaisella on oikeus saada opetusta,

pannen lisäksi merille ammattikoulutusta ja työntekijöiden edustajien suojelua koskeviin ILO:n kansainvälisiin suosituksiin sisältyvät määräykset, jotka koskevat työntekijöiden tilapäistä vapauttamista tehtävistään tai vapaa-ajan myöntämistä heille opetus- tai koulutusohjelmiin osallistumista varten,

katsoen, että jatkuvan opetuksen ja koulutuksen saannin tarve, joka johtuu tieteen ja tekniikan kehityksestä sekä taloudellisten ja yhteiskunnallisten suhteiden muuttumisesta, edellyttää tarkoituksenmukaisia opinto- ja koulutusvapaaajajärjestelyjä, jotta voitaisiin toteuttaa yhteiskunnan, talouselämän, tekniikan ja kulttuurin piirissä esiintyvät uudet pyrkimykset, tarpeet ja tavoitteet,

katsoen, että taloudellisesti tuettua opintovapaata olisi pidettävä eräänä tapana toimia yksityisten työntekijöiden todellisten tarpeiden hyväksi nyky-yhteiskunnassa,

katsoen, että taloudellisesti tuettu opintovapaa olisi käsitettävä jatkuvan opetus- ja koulustoiminnan osaksi, jota toteutetaan asteittain ja tehokkaasti,

päätettyään hyväksyä eräitä taloudellisesti tuettua opintovapaata koskevia ehdotuksia mikä kysymys on neljäntenä kohtana istunto-kauden työjärjestyksessä, ja

päätettyään, että nämä ehdotukset laaditaan kansainvälisen yleissopimuksen muotoon,

**Convention (No.140) concerning Paid Educational Leave**

The General Conference of the International Labour Organisation,

Having been convened at Geneva by the Governing Body of the International Labour Office, and having met in its Fifty-ninth Session on June 5, 1974, and

Noting that Article 26 of the Universal Declaration of Human Rights affirms that everyone has the right to education, and

Noting further the provisions contained in existing international labour Recommendations on vocational training and the protection of workers' representatives concerning the temporary release of workers, or the granting to them of time off, for participation in education or training programmes, and

Considering that the need for continuing education and training related to scientific and technological development and the changing pattern of economic and social relations calls for adequate arrangements for leave for education and training to meet new aspirations, needs and objectives of a social, economic, technological and cultural character, and

Considering that paid educational leave should be regarded as one means of meeting the real needs of individual workers in a modern society, and

Considering that paid educational leave should be conceived in terms of a policy of continuing education and training to be implemented progressively and in an effective manner, and

Having decided upon the adoption of certain proposals with regard to paid educational leave, which is the fourth item on the agenda of the session, and

Having determined that these proposals shall take the form of an international Convention,

hyväksyy tänä 24 päivänä kesäkuuta 1974 seuraavan yleissopimuksen, jonka nimenä on "Taloudellisesti tuettua opintovapaata koskeva yleissopimus, 1974":

#### 1 artikla

Tässä yleissopimuksessa käsite taloudellisesti tuettu opintovapaa tarkoittaa työntekijälle opintotarkoituksiin määrätyn pituiseksi ajaksi työaikana myönnettyä vapaata, jonka aikana hänellä on oikeus saada riittävää taloudellista tukea.

#### 2 artikla

Kunkin jäsenvaltion on suunniteltava ja harjoitettava sellaista politiikkaa, jonka tarkoituksena on maan olosuhteisiin ja vallitsevaan käytäntöön soveltuvin keinoin ja tarvittaessa vaihteittain edistää taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntämistä

- a) kaiken tasoista koulutusta varten
- b) yleissivistävää opetusta, yhteiskunnallista ja kansalaiskasvatusta varten;
- c) ammattiyhdistyskoulutusta varten.

#### 3 artikla

Edellisessä artiklassa mainitulla politiikalla on pyrittävä myötävaikuttamaan tarvittaessa eri ehdoin,

- a) ammatissa tai tehtävässä tarvittavien valmiuksien hankkimiseen, parantamiseen ja soveltamiseen sekä työllisyyden edistämiseen ja työpaikan turvaamiseen tieteen ja teknologian kehittyessä sekä talouselämän ja yhteiskunnan rakenteen muuttuessa;
- b) työntekijöiden ja heidän edustajiensa asiantuntevaan ja aktiiviseen osallistumiseen yrityksen ja yhteiskunnan toimintaan;
- c) työntekijöiden edistymiseen inhimillisellä, yhteiskunnallisella ja sivistyksellisellä tasolla ja
- d) yleensä tarkoituksenmukaisen jatkuvan opetuksen ja koulutuksen edistämiseen työntekijöiden auttamiseksi sopeutumaan ajan vaatimuksiin.

#### 4 artikla

Tässä politiikassa on otettava huomioon sekä maan että eri toimialojen kehitysaste ja erityistarpeet, ja politiikka on yhteensovittettava yleisen työllisyys-, opetus- ja koulutus- sekä työaikapoliitikan kanssa ottaen asianmukaisesti huomioon tarvittaessa työajan tai työmäärän kausittaiset vuodenaikoihin liittyvät vaihtelut.

adopts this twenty-fourth day of June of the year one thousand nine hundred and seventy-four the following Convention, which may be cited as the Paid Educational Leave Convention, 1974:

#### Article 1

In this Convention, the term "paid educational leave, means leave granted to a worker for educational purposes for a specified period during working hours, with adequate financial entitlements.

#### Article 2

Each Member shall formulate and apply a policy designed to promote, by methods appropriate to national conditions and practice and by stages as necessary, the granting of paid educational leave for the purpose of—

- a) training at any level;
- b) general, social and civic education;
- c) trade union education.

#### Article 3

That policy shall be designed to contribute, on differing terms as necessary—

- a) to the acquisition, improvement and adaptation of occupational and functional skills, and the promotion of employment and job security in conditions of scientific and technological development and economic and structural change;
- b) to the competent and active participation of workers and their representatives in the
- c) to the human, social and cultural advancement of workers; and
- d) generally, to the promotion of appropriate continuing education and training, helping workers to adjust to contemporary requirements.

#### Article 4

The policy shall take account of the stage of development and the particular needs of the country and of different sectors of activity, and shall be co-ordinated with general policies concerning employment, education and training as well as policies concerning hours of work, with due regard as appropriate to sea-

## 5 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntäminen voidaan toteuttaa kansallisella lainsäädännöllä, työehtosopimuksilla, välitystuomioilla tai muulla kansallisen käytännön mukaisella menettelyllä.

## 6 artikla

Julkiset viranomaiset, työnantaja- ja työntekijäjärjestöt sekä opetusta ja koulutusta antavat laitokset tai elimet on kansallisiin oloihin ja kansalliseen käytäntöön sopivalla tavalla saatava mukaan taloudellisesti tuetun opintovapaan edistämistä tarkoittavan politiikan suunnitteluun ja soveltamiseen.

## 7 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan järjestelyjen tulee perustua säännölliseen ja riittävään, kansallisen käytännön mukaiseen rahoitukseen.

## 8 artikla

Taloudellisesti tuettua opintovapaata ei saa kieltäytyä myöntämästä työntekijälle rodun, ihonvärin, sukupuolen, uskonnon, poliittisen mielipiteen tai kansallisen tai yhteiskunnallisen syntyperän perusteella.

## 9 artikla

Tarpeen vaatiessa on määrättävä taloudellisesti tuettua opintovapaata koskevia erityisjärjestelyjä,

a) milloin tiettyjen työntekijäryhmien, kuten pienyritysten työntekijöiden, maataloustyöntekijöiden tai muiden eristettyjen seutujen työntekijöiden, vuorotyöntekijöiden tai työntekijöiden, joilla on perhe huollettavanaan, on vaikea käyttää hyväkseen yleisjärjestelyjä;

b) milloin tiettyjen yritysryhmien, kuten pienyritysten tai kausiluontoisten yritysten, on vaikea sopeutua yleisjärjestelyihin, lähtien siitä, että näiden yritysten työntekijöitä ei tulisi jättää taloudellisesti tuetun opintovapaajärjestelmän ulkopuolelle.

## 10 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan myöntämisehdot voivat vaihdella sen mukaan onko opintovapaa tarkoituksena

sonal variations of hours of work or of volume of work.

## Article 5

The means by which provision is made for the granting of paid educational leave may include national laws and regulations, collective agreements, arbitration awards, and such other means as may be consistent with national practice.

## Article 6

The public authorities, employers' and workers', organisations, and institutions or bodies providing education and training shall be associated, in a manner appropriate to national conditions and practice, with the formulation and application of the policy for the promotion of paid educational leave.

## Article 7

The financing of arrangements for paid educational leave shall be on a regular and adequate basis and in accordance with national practice.

## Article 8

Paid educational leave shall not be denied to workers on the ground of race, colour, sex, religion, political opinion, national extraction or social origin.

## Article 9

As necessary, special provisions concerning paid educational leave shall be established—

a) where particular categories of workers, such as workers in small undertakings, rural or other workers residing in isolated areas, shift workers or workers with family responsibilities, find it difficult to fit into general arrangements;

b) where particular categories of undertakings, such as small or seasonal undertakings, find it difficult to fit into general arrangements, it being understood that workers in these undertakings would not be excluded from the benefit of paid educational leave.

## Article 10

Conditions of eligibility for paid educational leave may vary according to whether such leave is intended for—

- a) kaикentasoisen koulutuksen antaminen;
- b) yleissivistävän opetuksen, yhteiskunnallisen tai kansalaiskasvatuksen antaminen; tai
- c) ammattiyhdistyskoulutuksen antaminen.

#### 11 artikla

Taloudellisesti tuetun opintovapaan on katsottava vastaavan todellista työssäoloaika ja antavan oikeuden vaatia työsuhteesta johtuvia sosiaalietuuksia ja muita oikeuksia sen mukaan kuin niistä on määrätty kansallisessa lainsäädännössä, työehtosopimuksessa tai välitystuoimiossa tai muulla kansallisen käytännön mukaisella menettelyllä.

#### 12 artikla

Tämän yleissopimuksen viralliset ratifioinnit on lähetettävä Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäviksi.

#### 13 artikla

1. Tämä yleissopimus sitoo vain niitä Kansainvälisen työjärjestön jäsenvaltioita, joiden ratifioinnit pääjohtaja on rekisteröinyt.

2. Yleissopimus tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua siitä, kun pääjohtaja on rekisteröinyt kahden jäsenvaltion ratifioinnit.

3. Sen jälkeen tämä yleissopimus tulee voimaan kunkin jäsenvaltion osalta kahdentoista kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona sen ratifiointi on rekisteröity.

#### 14 artikla

1. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio voi kymmenen vuoden kuluttua siitä päivästä, jona sopimus ensiksi tuli voimaan, sanoa irti kirjelmällä, joka lähetetään Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajalle rekisteröitäviksi. Irtisanominen tulee voimaan vasta vuoden kuluttua sen rekisteröimisestä.

2. Tämän yleissopimuksen ratifioinut jäsenvaltio, joka ei vuoden kuluessa edellisessä momentissa mainitun kymmenen vuoden määräajan päättymisestä käytä tässä artiklassa määrättyä irtisanomisoikeutta, on sidottu sopimukseen uudeksi kymmenvuotiskaudeksi ja voi sen jälkeen irtisanoa sopimuksen kunkin kymmenvuotiskauden päätyttyä tässä artiklassa määrättyin ehdoin.

- a) training at any level;
- b) general, social or civic education; or
- c) trade union education.

#### Article 11

A period of paid educational leave shall be assimilated to a period of effective service for the purpose of establishing claims to social benefits and other rights deriving from the employment relation, as provided for by national laws or regulations, collective agreements, arbitration awards or such other means as may be consistent with national practice.

#### Article 12

The formal ratifications of this Convention shall be communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration.

#### Article 13

1. This Convention shall be binding only upon those Members of the International Labour Organisation whose ratifications have been registered with the Director-General.

2. It shall come into force twelve months after the date on which the ratifications of two Members have been registered with the Director-General.

3. Thereafter, this Convention shall come into force for any Member twelve months after the date on which its ratification has been registered.

#### Article 14

A Member which has ratified this Convention may denounce it after the expiration of ten years from the date on which the Convention first comes into force, by an act communicated to the Director-General of the International Labour Office for registration. Such denunciation shall not take effect until one year after the date on which it is registered.

2. Each Member which has ratified this Convention and which does not, within the year following the expiration of the period of ten years mentioned in the preceding paragraph, exercise the right of denunciation provided for in this Article, will be bound for another period of ten years and, thereafter, may denounce this Convention at the expiration of each period of ten years under the terms provided for in this Article.

## 15 artikla

1. Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava Kansainvälisen työjärjestön kaikille jäsenvaltioille tieto kaikista järjestön jäsenvaltioiden hänelle ilmoittamista ratifioinneista ja irtisanomisista.

2. Ilmoittaessaan järjestön jäsenvaltioille toisen hänelle ilmoitetun ratifioinnin rekisteröimisestä pääjohtajan tulee kiinnittää järjestön jäsenvaltioiden huomio yleissopimuksen voimaantulopäivään.

## 16 artikla

Kansainvälisen työtoimiston pääjohtajan on annettava kaikista edellisten artiklojen mukaisesti rekisteröimistään ratifioinneista ja irtisanomisista Yhdistyneiden Kansakuntien pääsihteerille täydelliset tiedot Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan 102 artiklan mukaista rekisteröintiä varten.

## 17 artikla

Kansainvälisen työtoimiston hallintoneuvoston on, milloin se katsoo tarpeelliseksi, annettava yleiselle konferenssille tämän yleissopimuksen soveltamista koskeva selostus sekä tutkittava, onko aihetta ottaa konferenssin työjärjestyksen kysymys sopimuksen täydellisestä tai osittaisesta muuttamisesta.

## 18 artikla

1. Mikäli konferenssi hyväksyy uuden yleissopimuksen, joka kokonaan tai osittain muuttaa tämän yleissopimuksen, eikä uusi yleissopimus määrää toisin, niin

a) kun jäsenvaltio ratifioi uuden muutetun yleissopimuksen, aiheutuu tästä välittömästi ipso jure tämän yleissopimuksen irtisanominen 9 artiklan määräyksistä riippumatta uuden muutetun yleissopimuksen tullessa voimaan;

b) uuden muutetun yleissopimuksen tultua voimaan eivät jäsenvaltiot enää voi ratifioida tätä yleissopimusta.

2. Tämä yleissopimus jää kuitenkin voimaan nykyisen muotoisena ja sisältöisenä niiden jäsenvaltioiden osalta, jotka ovat sen ratifioineet, mutta eivät ole ratifioineet muutettua yleissopimusta.

## Article 15

1. The Director-General of the International Labour Office shall notify all Members of the International Labour Organisation of the registration of all ratifications and denunciations communicated to him by the Members of the Organisation.

2. When notifying the Members of the Organisation of the registration of the second ratification communicated to him, the Director-General shall draw the attention of the Members of the Organisation to the date upon which the Convention will come into force.

## Article 16

The Director-General of the International Labour Office shall communicate to the Secretary-General of the United Nations for registration in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations full particulars of all ratifications and acts of denunciation registered by him in accordance with the provisions of the preceding Articles.

## Article 17

At such times as it may consider necessary the Governing Body of the International Labour Office shall present to the General Conference a report on the working of this Convention and shall examine the desirability of placing on the agenda of the Conference the question of its revision in whole or in part.

## Article 18

1. Should the Conference adopt a new Convention revising this Convention in whole or in part, then, unless the new Convention otherwise provides-

a) the ratification by a Member of the new revising Convention shall ipso jure involve the immediate denunciation of this Convention, notwithstanding the provisions of Article 14 above, if and when the new revising Convention shall have come into force;

b) as from the date when the new revising Convention comes into force this Convention shall cease to be open to ratification by the Members.

2. This Convention shall in any case remain in force in its actual form and content for those members which have ratified it but have not ratified the revising Convention.

## 19 artikla

Tämän yleissopimuksen englannin- ja ranskankieliset tekstit ovat kumpikin yhtä todistusvoimaiset.

## Article 19

The English and French versions of the text of this Convention are equally authoritative.

